

Education & Theatre

Vol 26 (2025)

Education & Theatre

The Gaza Monologues Part I

Marina Johnson

doi: [10.12681/edth.43269](https://doi.org/10.12681/edth.43269)

To cite this article:

Johnson, M. (2025). The Gaza Monologues Part I: A transnational theatrical movement of witnessing and resistance. *Education & Theatre*, 26, 92–97. <https://doi.org/10.12681/edth.43269>

Μονόλογοι από τη Γάζα: Μέρος 1ο: Ένα διακρατικό θεατρικό κίνημα μαρτυρίας και αντίστασης

<https://doi.org/10.12681/edth.43269>

Marina Johnson
Stanford University, USA

Η ιστορία των *Μονολόγων από τη Γάζα* παρουσιάζεται σε δύο μέρη. Το πρώτο μέρος προσφέρει μια κριτική επισκόπηση και το πλαίσιο μέσα στο οποίο το θέατρο ASHTAR συνέβαλε στη διαμόρφωση του χώρου πολιτικής περφόρμανς στην Παλαιστίνη και πέρα από αυτή. Το δεύτερο μέρος, που ακολουθεί, είναι μια συνέντευξη με την Iman Aouh, συνιδρύτρια και Γενική Διευθύντρια του Θεάτρου ASHTAR, η οποία παρουσιάζει τις σκέψεις της σχετικά με την ανάπτυξη, τον αντίκτυπο και τη συνεχιζόμενη σημασία του project (βλ. σσ. 120-123).

Λέξεις-κλειδιά: *Μονόλογοι από τη Γάζα, Θέατρο Ashtar, Θέατρο Μαρτυριών, παλαιστινιακή περφόρμανς, Πολιτιστική Αντίσταση*

Ξέρεις τι σημαίνει σκηνή; Δεν νομίζω ότι ξέρεις. Θα σου πω: Σκηνή σημαίνει κρύο, σημαίνει αργό θάνατο και συνεχή πείνα. Σκηνή σημαίνει ότι εσύ και δέκα άλλοι κοιμάστε σε έναν στενό χώρο, οι μισοί μέσα, οι άλλοι μισοί έξω, σαν τα απομεινάρια της ζωής, στα πρόθυρα του τίποτα. Ξυπνάς με τον πρωινό ήλιο, που σε καίει με τη ζέστη του, ή με μύγες που τσιμπούν το σώμα σου. Τη νύχτα το κρύο σε διαπερνάει και σε κάνει να ξεχνάς τη ζεστασιά της ζωής.

Μέσα στη σκηνή δεν υπάρχουν μυστικά: όλοι είναι εκτεθειμένοι σε όλους, και οι οικογένειες εδώ δεν έχουν άλλη επιλογή από το να μοιράζονται σαν να είμαστε όλοι μία οικογένεια. Κάθε πρωί ξεκινά με έναν νέο αγώνα για επιβίωση, για να εξασφαλίσουμε ψωμί και λίγο νερό. Δεν ξέρουμε ξεκούραση εδώ και έχουμε γίνει σαν ένας ολόκληρος λαός που μοιράζεται ένα πικρό όνειρο. Κάθε μέρα είναι μια νέα ιστορία, μια νέα απώλεια, μια ανανεωμένη λαχτάρα και πόνος.

Tamer Najem, *The New Gaza Monologues*, 11/11/2024

Πώς μπορεί το θέατρο να ανταποκριθεί στην ανείπωτη βία και πώς μπορεί να φέρει το βάρος της συλλογικής θλίψης, της οργής και της αντίστασης πέρα από τα σύνορα; Μέσα από μονολόγους, γράμματα και συνεντεύξεις, αυτό το κείμενο διερευνά τον ρόλο της performance στο πώς γίνεται κανείς μάρτυρας και πώς ανταποκρίνεται στην κατάσταση στη Γάζα. Η πρώτη ενότητα εξετάζει τους *Μονολόγους από τη Γάζα*, ένα πρότζεκτ-ορόσημο, που ξεκίνησε το Θέατρο ASHTAR το 2010 (*The Gaza Monologues*, 2010). Δημιουργημένοι μετά την επίθεση στη Γάζα του 2008-2009, οι μονόλογοι βασίζονται σε μαρτυρίες νέων από τη Γάζα, οι οποίοι έχουν παρουσιαστεί ανά τον κόσμο ως πράξεις διακρατικής αλληλεγγύης. Το πρότζεκτ έχει εξελιχθεί σε ένα ζωντανό αρχείο, που επανενεργοποιείται σε στιγμές επαναλαμβανόμενης βίας, υπενθυμίζοντας στο κοινό τα βάσανα του παλαιστινιακού λαού που συνεχίζονται και τη διαρκή δύναμη της νεανικής έκφρασης. Η δεύτερη ενότητα, με τίτλο *Γράμματα στη Γάζα*, βασίζεται στην παράδοση της γραφής επιστολών στο πλαίσιο της διασποράς και του πολέμου. Αυτή η ενότητα παρουσιάζει μια σειρά από επιστολές καλλιτεχνών του θεάτρου και ακαδημαϊκών που απευθύνονται στη Γάζα. Επιπλέον, το τεύχος περιλαμβάνει μια συνέντευξη με την Iman Aoun, συνιδρύτρια και Γενική Διευθύντρια του Θεάτρου ASHTAR, η οποία παρέχει μια εκτενή εικόνα του οράματός τους γι' αυτό το πρότζεκτ. Η Aoun αναστοχάζεται τη δημιουργία των *Μονολόγων από τη Γάζα* και τις προκλήσεις της δημιουργίας θεάτρου κατά τη διάρκεια της γενοκτονίας που συνεχίζεται. Τα λόγια της φωτίζουν τα διακυβέματα της καλλιτεχνικής παραγωγής στην Παλαιστίνη, προσφέροντας μια εικόνα για το πώς το θέατρο γίνεται μια μορφή αντίστασης, ανθεκτικότητας και φροντίδας. Αυτές οι τρεις ενότητες μαζί ενθαρρύνουν τους αναγνώστες να γίνουν μάρτυρες και να αναγνωρίσουν τον ζωτικό ρόλο του θεάτρου στη διατήρηση της μνήμης, στον οραματισμό της δικαιοσύνης και στη διατήρηση της συλλογικής ελπίδας.

Οι Μονόλογοι από τη Γάζα

Οι *Μονόλογοι από τη Γάζα*, που ξεκίνησαν από το Θέατρο ASHTAR το 2010, έχουν αναδειχτεί όχι μόνο ως μια ισχυρή θεατρική παραγωγή, αλλά και ως ένα διαρκές παγκόσμιο κίνημα μαρτυρίας, αλληλεγγύης και αντίστασης. Το πρόγραμμα ξεκίνησε αμέσως μετά την ισραηλινή επίθεση στη Γάζα το 2008-09. Στην αρχή, ήταν ένα εργαστήριο με τριάντα τρεις νέους και νέες από την πόλη της Γάζας, το οποίο πρόσφερε ψυχοκοινωνική υποστήριξη, βοηθώντας τους να μετατρέψουν τις βιωμένες εμπειρίες τους πολέμου σε προσωπικούς μονολόγους.

Οι συγγραφείς των μονολόγων πρώτα τους μοιράστηκαν δημόσια στη Γάζα (Ashtar Theatre, 2013). Η σύλληψη του προγράμματος εξαρχής ήταν θεατρική πρωτοβουλία και πολιτική παρέμβαση μαζί. Σκόπευε να δώσει έμφαση στις φωνές των Παλαιστινίων, παρουσιάζοντάς τους όχι ως αντικείμενα οίκτου ή αφηρημένα σύμβολα πόνου, αλλά ως δημιουργούς της δικής τους αφήγησης.

Στον πυρήνα τους, οι *Μονόλογοι από τη Γάζα* χρησιμοποιούν μια δραματουργία μαρτυριακού ρεαλισμού, που βασίζεται στις αρχές του Θεάτρου του Καταπιεσμένου του Augusto Boal (Boal, 2008). Το Θέατρο ASHTAR έχει χρησιμοποιήσει αυτή την προσέγγιση στα πλαίσια της Παλαιστίνης εδώ και χρόνια. Οι 33 μονόλογοι διακρίνονται για τη σαφήνεια και τη συναισθηματική τους ακρίβεια. Καθένας αφηγείται μια μοναδική εμπειρία τρόμου, απώλειας ή ελπίδας που αψηφά κατά τη διάρκεια του βομβαρδισμού του 2008-2009. Πέρα από την ατομική κάθαρση, αυτά τα κείμενα στοχεύουν στη δημιουργία μιας δημόσιας αναγνώρισης της παλαιστινιακής ανθρωπιάς, μέσα σε έναν παγκόσμιο λόγο που συστηματικά την υποτιμά ή τη σβήνει – αυτό που η Judith Butler (2009) θα μπορούσε να αποκαλέσει «θλιβερή ζωή».

Η διεθνής διάσταση του κινήματος είναι σημαντική. Με τη διάδοση των μονολόγων παγκοσμίως, το θέατρο ASHTAR δημιουργεί ένα παγκόσμιο δίκτυο αλληλεγγύης και εμπλέκει διεθνώς το κοινό στην ηθική επιταγή για μαρτυρία και ανάληψη δράσης. Με την πάροδο των χρόνων, αυτά τα κείμενα έχουν μεταφραστεί σε πολλές γλώσσες και έχουν παρουσιαστεί από θεατρικές ομάδες, σχολεία και ακτιβιστικές οργανώσεις σε πολλές χώρες, ανάμεσά του, μεταξύ άλλων, στη Βραζιλία, στην Ιαπωνία, στη Νότια Αφρική και στις Ηνωμένες Πολιτείες, (Ashtar Theatre, 2010). Η δυνατότητα αναπαραγωγής και ο παιδαγωγικός σχεδιασμός του πρότζεκτ του επιτρέπουν να υπερβαίνει το άμεσο πλαίσιο του και να προσαρμόζεται σε ποικίλα πολιτικά και θεατρικά τοπία, διατηρώντας παράλληλα τη δύναμή του ως μαρτυρία.

Αυτό που καθιστά τους *Μονολόγους από τη Γάζα* ιδιαίτερα σημαντικούς είναι η δυνατότητά τους να επανενεργοποιούνται ως απάντηση στην ανανεωμένη βία. Το 2010, το 2014, το 2021 και ξανά όταν ξεκίνησε η γενοκτονία που εξελίσσεται τώρα, οι μονόλογοι ενεργοποιήθηκαν εκ νέου. Με κάλεσμα του Θεάτρου ASHTAR (Sheehan, 2023), οι μονόλογοι παρουσιάστηκαν στις 29 Νοεμβρίου 2023 –την Παγκόσμια Ημέρα Αλληλεγγύης στον Παλαιστινιακό Λαό, σε ένδειξη αλληλεγγύης στους Παλαιστίνιους στη Γάζα, που εκείνο το διάστημα βομβαρδίζονταν (Howl Round Theatre Commons, 2023). Κάθε αναβίωση δεν είναι μια στατική αναπαραγωγή,

αλλά μια επανασύνδεση της μνήμης με το παρόν. Είναι ένας τρόπος να επιβεβαιωθεί η συνέχεια του πόνου και της ανθεκτικότητας των Παλαιστινίων στο πέρασμα του χρόνου. Με αυτό τον τρόπο, το πρότζεκτ μάς ενθαρρύνει να θυμόμαστε την συνεχιζόμενη βία στη Γάζα, αφηφώντας τους κύκλους της αμνησίας των διεθνών μέσων ενημέρωσης και διατηρώντας ζωντανές τις φωνές εκείνων που ο πόνος τους συχνά απορρίπτεται ως θόρυβος υποβάθρου στη γεωπολιτική ανάλυση.

Στο πλαίσιο της συνεχιζόμενης γενοκτονίας στη Γάζα, που χαρακτηρίζεται από την πιο έντονη και παρατεταμένη εκστρατεία εθνοκάθαρσης στην περιοχή από το 1948, οι *Μονόλογοι από τη Γάζα* έχουν γίνει για άλλη μια φορά παγκόσμιο σύνθημα συσπείρωσης. Από τον Οκτώβριο του 2023, καλλιτέχνες, εκπαιδευτικοί και ακτιβιστές σε όλο τον κόσμο έχουν διοργανώσει αναγνώσεις, installations και ψηφιακές παραστάσεις των μονολόγων σε ένδειξη αλληλεγγύης. Αυτές οι παρουσιάσεις δεν είναι απλώς επαναλήψεις αλλά επείγουσες πολιτικές δράσεις. Κάθε παράσταση αναδεικνύει τις μακροχρόνιες δομικές συνθήκες κατοχής και πολιορκίας, τοποθετώντας την τρέχουσα βία ως μέρος ενός συνεχούς και όχι ως μια ξαφνική ρήξη. Σε πολλές από αυτές τις παραστάσεις, έχουν ενσωματωθεί πιο πρόσφατοι μονόλογοι και αναστοχασμοί από επιζώντα μέλη της αρχικής ομάδας συγγραφέων του 2010. Αυτές οι προσθήκες επεκτείνουν το εύρος και την αποδεικτική λειτουργία του προγράμματος, δημιουργώντας τους *Νέους Μονολόγους από τη Γάζα* (Ashtar Theatre, 2024). Επιπλέον, ο Ali Abu Yasin, εκπαιδευτής και σκηνοθέτης του ASHTAR, συνεχίζει να γράφει μονολόγους σε όλη τη διάρκεια της γενοκτονίας. Ήταν υπεύθυνος για την αρχική θεατρική παραγωγή των Μονολόγων από τη Γάζα, στην πόλη της Γάζας. Στη συνέχεια, η Iman Aoun, Γενική Διευθύντρια του Θεάτρου ASHTAR, μεταφράζει αυτούς τους μονολόγους στα αγγλικά και τους αναρτά στο διαδίκτυο (ASHTAR Theatre, 2010).

Αυτό το πρότζεκτ σε εξέλιξη αμφισβητεί τις συμβάσεις των θεατρικών έργων που τοποθετούνται σε έναν συγκεκριμένο τόπο και χρόνο. Αντί για ένα μοναδικό έργο κλειδωμένο στον χρόνο, οι *Μονόλογοι από τη Γάζα* αποτελούν ένα ζωντανό αρχείο, ρεπερτόριο μαρτυριών, που ενεργοποιείται συλλογικά και λειτουργεί εντός και πέρα από το προσκήνιο. Διαταράσσοντας τη γραμμικότητα της ιστορίας του θεάτρου και των κρατικά εγκεκριμένων χρονολογιών, προσφέροντας αντ' αυτού ένα παλιμψηστο χειρόγραφο παλαιστινιακής μαρτυρίας. Υπό αυτή την έννοια, το πρότζεκτ τονίζει τη διάκριση μεταξύ αρχείου και ρεπερτορίου: οι μονόλογοι αντέχουν όχι μόνο σε μορφή κειμένου, αλλά και μέσω παραστάσεων, καθεμία από τις οποίες φέρει μαζί της το

βάρος της ιστορικής συνέχειας και τον επείγοντα χαρακτήρα της παρούσας βίας (Taylor, 2003).

Ποιος πρέπει να ερμηνεύσει αυτό το ζωντανό αρχείο; Αυτό το ερώτημα τίθεται συχνά σχετικά με τους μονολόγους σε έναν κόσμο που έχει βιώσει σημαντική πολιτισμική οικειοποίηση. Ο Samer Al-Saber πάντως, μελετητής του παλαιστινιακού θεάτρου, υποστηρίζει ότι και οι μη Παλαιστίνιοι μπορούν και πρέπει να ερμηνεύσουν τους *Μονολόγους από τη Γάζα*. Τονίζει ότι οι μαθητές δεν πρέπει να αφήνουν τις διαφορές, όπως η φυλή, η υπηκοότητα, η θρησκεία, τα προνόμια ή η ασφάλεια, να δημιουργούν απόσταση μεταξύ εκείνων και των χαρακτήρων. Αντίθετα, θα πρέπει να επικεντρωθούν σε κοινές ανθρώπινες εμπειρίες. Ο Al-Saber τονίζει ότι οι θεατρικοί συγγραφείς σκόπευαν αυτά τα λόγια να ειπωθούν δυνατά από ένα ευρύ φάσμα ανθρώπων και ότι η ερμηνεία των μονολόγων είναι ένα μέσο αλληλεγγύης και υπεράσπισης (Al-Saber, 2022).

Οι *Μονόλογοι από τη Γάζα* δεν είναι απλώς ένα θεατρικό έργο. Είναι ένα κίνημα. Η διαχείριση του προγράμματος από το θέατρο ASHTAR για περισσότερο από δεκαπέντε χρόνια, μέσω μεταφράσεων, εκπαιδευτικών εργαστηρίων, ψηφιακών πλατφορμών και στρατηγικών ημερομηνιών παραστάσεων (όπως η Διεθνής Ημέρα Αλληλεγγύης του ΟΗΕ για τον Παλαιστινιακό Λαό), έχει καταστήσει την ομάδα τόσο πολιτιστικό θεσμό όσο και πολιτικό καταλύτη (United Nations, 2010). Με αυτό τον τρόπο, αναδεικνύουν τον ρόλο του θεάτρου όχι μόνο ως αισθητική αναπαράσταση αλλά και ως τρόπο κοινωνικής συμμετοχής και διακρατικής αλληλεγγύης. Δίνει έμφαση στη μνήμη ως μορφή αντίστασης, στις φωνές των νέων ως πηγές πολιτικής σαφήνειας και στο θέατρο ως διαρκή χώρο δημόσιας αποκάλυψης της αλήθειας. Η συνεχιζόμενη σημασία του κατά τη διάρκεια της παρούσας γενοκτονίας υπογραμμίζει τη δύναμη των παραστάσεων να παρέχουν χώρο για πένθος, να απαιτούν δικαιοσύνη και να αρθρώνουν τη διαρκή επιθυμία για ελευθερία στην Παλαιστίνη.

Γράμματα στη Γάζα

Αγαπητοί ανάπηροι και άρρωστοι της Γάζας, σας σκέφτομαι καθημερινά και το κάνω αυτό τον τελευταίο σχεδόν μισό χρόνο. Ο κόσμος δεν φτιάχτηκε για μας, τους σακάτηδες, τους χρόνιους ασθενείς, τους τρελούς, τους ανοσοκατεσταλμένους, και τώρα βρίσκεστε σε συνθήκες όπου αρτιμελείς άνθρωποι δεν μπορούν καν να επιβιώσουν. Μια μαζική αναπηροποίηση στην πραγματικότητα. Μια συνεχιζόμενη γενοκτονία. Δεν μπορώ να πιστέψω τα ίδια μου τα μάτια. Η

καρδιά μου ραγίζει κάθε μέρα. Το σαγόνι μου σφίγγεται από οργή για την αδικία. Έχω παρακολουθήσει βίντεο με κωφούς ανθρώπους, που δεν ακούνε τις αεροπορικές επιδρομές. Φωτογραφίες ανθρώπων που δεν έχουν καμία πιθανότητα να σκαρφαλώσουν μέσα από τα ερείπια. Ψυγεία για φάρμακα που απαγορεύεται να εισέλθουν από τις σιωνιστικές κατοχικές δυνάμεις. Μπορώ μόνο να σκεφτώ τους ανθρώπους από την άλλη πλευρά, που χειρουργούνται χωρίς αναισθησία και ανθρώπους που δεν παίρνουν τα φάρμακα από τα οποία εξαρτάται η ζωή τους. Το νοσοκομείο *Al Shifa* βρίσκεται αυτή τη στιγμή σε πολιορκία και, ως ανοσοκατεσταλμένο άτομο, ξέρω πόσο άσχημη μπορεί να είναι μια νοσηλεία για έναν ασθενή υπό κανονικές συνθήκες. Κατά τη διάρκεια του πολέμου, υπό αυτές τις συνθήκες, είναι αδιανόητο. Ως άτομα με αναπηρία, είμαστε συχνά οι πρώτοι που θα «φύγουμε» σε οποιοσδήποτε συνθήκες – οι άνθρωποι έχουν μάθει να αμφισβητούν την αξία της ύπαρξής μας. Όμως εγώ μπορώ να γίνω μάρτυρας της δύναμής σας και της αληθινής ομορφιάς του λαού σας. Σας βλέπουμε. Σας ακούμε. Και δεν θα σταματήσουμε να είμαστε μάρτυρες – ακόμη κι από μακριά.

– Ar Utke Ács, *Γράμματα στη Γάζα*

Εν μέσω της συνεχιζόμενης γενοκτονίας στη Γάζα, που ξεκίνησε τον Οκτώβριο του 2023, το Θέατρο ASHTAR ξεκίνησε την πρωτοβουλία *Γράμματα στη Γάζα* (Ashtar Theatre, 2023). Αυτή η επείγουσα πολιτιστική απάντηση στην πρόσφατη αβάσταχτη βία αρχικά είχε τη μορφή μιας ανοιχτής πρόσκλησης για επιστολές αλληλεγγύης προς τον λαό της Γάζας. Παρ' όλα αυτά, πολύ γρήγορα το πρότζεκτ εξελίχθηκε σε έναν παγκόσμιο χορό (chorus) φροντίδας, μια παγκόσμια, πολύγλωσση χορωδία φροντίδας, θλίψης και αντίστασης. Αυτές οι επιστολές, που έστειλαν καλλιτέχνες, μαθητές, παιδιά, εκπαιδευτικοί και απλοί άνθρωποι από όλο τον κόσμο, διαβάστηκαν δυνατά και παρουσιάστηκαν σε πολλούς χώρους.

Το *Γράμματα στη Γάζα* αντιπροσωπεύει μια σημαντική επέκταση της μακροχρόνιας δέσμευσης του Θεάτρου ASHTAR σε μορφές μαρτυρίας και συμμετοχής. Ενώ οι *Μονόλογοι από τη Γάζα* επικεντρώθηκαν σε νεανικές φωνές από την ίδια τη Γάζα, τα *Γράμματα στη Γάζα* αντιστρέφουν την κατεύθυνση της απεύθυνσης: εδώ οι φωνές αναδύονται έξω από την Παλαιστίνη, κατευθυνόμενες προς τα μέσα, σε μια χειρονομία συλλογικής μαρτυρίας και διακρατικής αγκαλιάς. Αυτός ο αναπροσανατολισμός είναι σημαντικός. Επιβεβαιώνει την ηθική επιταγή όχι μόνο να ακούμε τις παλαιστινιακές φωνές, αλλά και να αντα-

ποκρινόμαστε, να αρνούμαστε τη σιωπή μπροστά στη θηριωδία και να αρθρώνουμε την αλληλεγγύη μέσα από μια οικεία, ενσάρκωμένη γλώσσα.

Δομικά, το πρότζεκτ αντλεί έμπνευση από επιστολικές παραδόσεις που θολώνουν τα όρια μεταξύ του ιδιωτικού συναισθήματος και της δημόσιας δράσης. Η θεατρική ανάγνωση επιστολών έχει μακρά ιστορία μετάδοσης εσωτερικότητας, ηθικής σαφήνειας και πολιτικής απήχησης. Η προσέγγιση του θεάτρου ASHTAR στηρίζεται σε αυτό το συναισθηματικό δυναμικό, επιμελούμενο άμεσες, συναισθηματικά αφύλακτες και, όσον αφορά τη φόρμα, απλές παραστάσεις. Η παραστατική δύναμη του προγράμματος έγκειται ακριβώς στην προσβασιμότητά του: ο καθένας μπορεί να γράψει μια επιστολή και ο καθένας μπορεί να διαβάσει μία. Υπό αυτή την έννοια, τα *Γράμματα στη Γάζα* γίνονται μια ριζικά συμπεριληπτική δραματουργία αλληλεγγύης, αποκεντρώνοντας τη συγγραφική ικανότητα και προσκαλώντας μια πολυφωνία φωνών. Με αυτό τον τρόπο, αντιστέκεται στις μονογλωσσικές λογικές της αυτοκρατορίας και αντ' αυτού ασπάζεται μια απο-αποικιοκρατική ηθική του πλουραλισμού.

Τα *Γράμματα στη Γάζα* λειτουργούν ως αντι-αρχείο στις κυρίαρχες αφηγήσεις των μέσων ενημέρωσης. Σε ένα παγκόσμιο οικοσύστημα πληροφοριών, όπου οι παλαιστινιακές φωνές συχνά καταστέλλονται, παραμορφώνονται ή αγνοούνται, αυτές οι επιστολές χρησιμεύουν ως αρχεία αντίστασης. Απορρίπτουν την απανθρωποποίηση, επιβεβαιώνουν την αξιοπρέπεια όσων ζουν (και πεθαίνουν) υπό πολιορκία και κατονομάζουν τις γενοκτονικές συνθήκες με σαφήνεια. Με αυτό τον τρόπο, το πρότζεκτ ευθυγραμμίζεται με την αντίληψη της «αστικής φαντασίας» – της ικανότητας των ατόμων να παρεμβαίνουν στον μηχανισμό της κρατικής βίας μέσω πράξεων μαρτυρίας, αλληλογραφίας και φροντίδας (Azoulay, 2012).

Η πλαισίωση του πρότζεκτ από το θέατρο ASHTAR επιμένει στην παραστατική διάσταση της γραφής. Δεν πρόκειται για παθητικές επιστολές, που αποστέλλονται στο κενό. Προορίζονται να διαβαστούν δυνατά, να σκηνοθετηθούν και να μοιραστούν με κοινό. Στην Παλαιστίνη και αλλού, οι δημόσιες αναγνώσεις των *Γραμμάτων στη Γάζα* συνοδεύονται από στιγμές σιωπής, μουσικής και τελετουργίας. Σε ορισμένες περιπτώσεις, σκηνοθετούνται παράλληλα με τους *Μονόλογους από τη Γάζα*, δημιουργώντας έναν διάλογο μεταξύ παρελθόντος και παρόντος, μέσα και έξω, μεταξύ επιζώντων και μαρτύρων. Αυτές οι παραστάσεις δεν στοχεύουν στην κάθαρση αλλά στη σύνδεση – επιδιώκουν να καλλιεργήσουν τη διασύνδεση και να δημιουργήσουν χώρο για πένθος και αλληλεγγύη πέρα από γεωγραφικά όρια.

Το *Γράμματα στη Γάζα* είναι ένα αξιοσημείωτο παράδειγμα «επιτελεστικής αντίστασης», κατά την οποία οι δράσεις είναι καθαυτές αντίσταση. Μέσω αυτής της πρωτοβουλίας, το Θέατρο ASHTAR καταδεικνύει πώς η τέχνη μπορεί να χρησιμεύσει ως αγωγός ηθικής διαύγειας, συναισθηματικής αλληλεγγύης και ενθάρρυνσης για παγκόσμια πολιτική δράση. Σε μια εποχή αβάσταχτης απώλειας, τα *Γράμματα στη Γάζα* προσφέρουν όχι μόνο λέξεις αλλά και την πράξη τού να απλώνεις το χέρι σου, πέρα από τοίχους, σύνορα και σιωπές, για να επιβιώσεις την επίμονη ανθρωπιά της Γάζας και την ευθύνη του κόσμου απέναντί της.

Οι *Μονόλογοι από τη Γάζα* αποτελούν απόδειξη της δύναμης του θεάτρου σε περιόδους βαθιάς κρίσης. Το έργο του Θεάτρου ASHTAR όχι μόνο προσφέρει έναν χώρο για τους Παλαιστίνιους νέους να επεξεργαστούν και να παρουσιάσουν τις βιωμένες εμπειρίες τους, αλλά έχει επίσης βρει διεθνή

απήχηση, πυροδοτώντας διάλογο και αλληλεγγύη πέρα από τα σύνορα. Από την έναρξή του το 2010, οι *Μονόλογοι από τη Γάζα* έχουν παρουσιαστεί σε πάνω από 80 πόλεις παγκοσμίως, έχουν μεταφραστεί σε περισσότερες από 20 γλώσσες και έχουν παρασταθεί θεατρικά από σχολεία, θεατρικές ομάδες και ομάδες ακτιβιστών. Συνεχίζουν να χρησιμοποιούνται σε εκπαιδευτικά πλαίσια και σε πλαίσια ανθρωπίνων δικαιωμάτων ως μια δηκτική καταγραφή του συνεχιζόμενου αντίκτυπου της βίας στη Γάζα. Για να διερευνήσετε περισσότερο αυτά τα θέματα, ανατρέξτε στο Μέρος 2. Σε μια εις βάθος συζήτηση, η Iman Aoun αναστοχάζεται τη μεθοδολογία του θεάτρου ASHTAR και τον εξελισσόμενο ρόλο του θεάτρου υπό συνθήκες κατοχής.

Μετάφραση από τα αγγλικά: **Ηρώ Ποταμούση**

Βιβλιογραφικές αναφορές

- Al-Saber, S., Higgins, J., Douglass, R.J., Higgins, J. & Schweikardt, M. (2022). The Gaza Monologues: Palestine, Representation, and Reciprocity. *Theatre History Studies*, 41(1), 54-59. <https://doi.org/10.1353/th.2022.0025>
- Ashtar Theatre. (2010). *The Gaza Monologues*. <https://www.gazamonologues.com/copy-of-team>
- Ashtar Theatre. (9 Αυγούστου 2013). *A Documentary film: Gaza Monologues by Kahlil Almuzaiian* [Video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=l1ZJKv-SuuQ>
- Ashtar Theatre. (2023). *Letters to Gaza: People around the world for Gaza*. <https://www.gazamonologues.com/letters-to-gaza>
- Ashtar Theatre. (2024). *The New Gaza Monologues*. <https://www.gazamonologues.com/s-projects-basic>
- Azoulay, A. (2012). *Civil Imagination*. Verso Books.
- Boal, A. (2008). *Theatre of the oppressed*. Pluto Press. (Η πρωτότυπη εργασία δημοσιεύτηκε το 1979.)
- Butler, J. (2009). *Frames of War: When is Life Grievable?* Verso.
- HowlRound Theatre Commons. (29 Νοεμβρίου 2023). *The Gaza Monologues presented by Theatre of the Oppressed NYC*. HowlRound. <https://howlround.com/happenings/gaza-monologues-presented-theatre-oppressed-nyc>
- Sheehan, D. (21 Νοεμβρίου 2023). *This Palestinian group has an urgent request for theater companies around the world*. Literary Hub. <https://lithub.com/this-palestinian-group-has-an-urgent-request-for-theater-companies-around-the-world/>
- Taylor, D. (2003). *The archive and the repertoire: Performing cultural memory in the Americas*. Duke University Press.
- United Nations. (26 Νοεμβρίου 2010). *Observance of International Day of Solidarity with Palestinian People, 29 November* [Press release]. <https://press.un.org/en/2010/gapa1177.doc.htm>

Η **Marina Johnson** είναι υποψήφια διδάκτωρ στο Πανεπιστήμιο του Στάνφορντ, με διδακτορικό στις Φεμινιστικές Σπουδές, στις Σπουδές Φύλου και Σεξουαλικότητας και στις Συγκριτικές Σπουδές Φυλής και Εθνικότητας. Το 2021-22 ήταν υπότροφος Μεταπτυχιακής Δημόσιας Υπηρεσίας στο Κέντρο Stanford Haas. Το 2022-23 διετέλεσε καλλιτεχνική συνδιευθύντρια του Πειραματικού Θεάτρου Nitery. Κατά τη διάρκεια της παραμονής της στην Παλαιστίνη, συνσκηνοθέτησε τα έργα *Al Manshiyya* (Παλαιστινιακό Εθνικό Θέατρο El Hakawati), *Al Akhbar M3 Manar*, *Nazira* και *Qirshekl Abyad* (Θέατρο Al Harah) και συντόνισε εργαστήρια στο Θέατρο ASHTAR. Στο Στάνφορντ σκηνοθέτησε το έργο *The Wolves*, στην κεντρική σκηνή του TAPS Winter 2024. Εργάζεται συστηματικά σε προγράμματα θεάτρου της κοινότητας στην περιοχή Bay Area. Έχει εργαστεί ως δραματουργός με την Golden Thread Productions, τη Silk Road Rising, το Πανεπιστήμιο Penn State και σε αρκετές κύριες παραγωγές της κεντρικής σκηνής του Στάνφορντ. Επιλεγμένες σκηνοθετικές δραστηριότητές της περιλαμβάνουν: *The Shroud Maker* (International Voices Project), *Shakespeare's Sisters* (Στάνφορντ) και *The Palestinian Youth Monologues* (Στάνφορντ). Είναι συμπαραουσιάστρια του *Kunafa and Shay*, ενός θεατρικού podcast MENA/SWANA, σε παραγωγή της HowlRound Theatre Commons. Η Johnson είναι επίσης μέλος του Πολυπολιτισμικού Ινστιτούτου του Silk Road Rising. Έχει καταρτιστεί στην Εκπαίδευση Θεατρικής Οικειότητας. Έχει εκπαιδευτεί στη Society of American Fight Directors, στην Εταιρεία SITI, στο Kennedy Center Directing Lab και στο Chicago Director's Lab. Η Johnson κατέχει Πιστοποιητικό Κριτικής Συνείδησης και Αντικαταπιεστικής Πράξης από το Πανεπιστήμιο του Στάνφορντ, Μεταπτυχιακό στη Σκηνοθεσία από το Πανεπιστήμιο της Αϊόβα και πτυχίο από το Πανεπιστήμιο Penn State. Ακαδημαϊκές δημοσιεύσεις της υπάρχουν στα περιοδικά *Theatre/Practice*, *TDR*, *Theatre Topics*, *Arab Stages*, *Milestones in Staging Contemporary Genders and Sexualities* (Routledge) and *Women's Innovations in Theatre, Dance, and Performance*, τομ. I: Performers (Bloomsbury). Marina-Johnson.com